

Statsrådets skrivelse till Riksdagen med anledning av ett förslag till beslut från Förbundsrepubliken Tyskland och ett förslag till beslut från Republiken Portugal, Republiken Frankrike, Konungariket Sverige och Konungariket Belgien (inrättande av Eurojust för att stärka kampen mot grov organiserad brottslighet) samt ett förslag till beslut från Förbundsrepubliken Tyskland, Republiken Portugal, Republiken Frankrike, Konungariket Sverige och Konungariket Belgien (inrättande av en provisorisk Eurojust-enhet)

I enlighet med 96 § 2 mom. grundlagen översänds till Riksdagen en promemoria om Förbundsrepubliken Tysklands förslag samt Republiken Portugals, Republiken Frankrikes, Konungariket Sveriges och Konungariket Belgiens förslag till ett beslut om inrättande av Eurojust för att stärka kampen mot

grov organiserad brottslighet samt Förbundsrepubliken Tysklands, Republiken Portugals, Republiken Frankrikes, Konungariket Sveriges och Konungariket Belgiens förslag till ett beslut om inrättande av en provisorisk Eurojust-enhet.

Helsingfors den 26 oktober 2000

Minister *Kimmo Sasi*

Lagstiftningsdirektör Jan Törnqvist

JUSTITIEMINISTERIET

PROMEMORIA
EU/210700/0550**BESLUT OM INRÄTTANDE AV EUROJUST FÖR ATT STÄRKA KAMPEN MOT GROV ORGANISERAD BROTTSLIGHET****1. Allmänt**

För att stärka kampen mot grov organiserad brottslighet skall enligt punkt 46 i slutsatserna från Europeiska rådet i Tammerfors den 15-16 oktober 1999 inrättas en Eurojust-enhet, som beroende på rättssystemet i medlemsstaten i fråga består av åklagare, domare eller polismän med motsvarande behörighet. Eurojust skall ha till uppgift att främja samordningen mellan nationella åklagarmyndigheter och att stödja utredningen av brott. Två initiativ till rådets beslut har lagts fram i saken: ett initiativ från Tyskland den 12 maj 2000 (8777/00 EUROJUST 2 CATS 40, nedan "Tysklands initiativ") och ett motförslag från Republiken Portugal, Republiken Frankrike, Konungariket Sverige och Konungariket Belgien den 20 juli 2000 (10357/00 LIMITE EUROJUST 8, nedan "de fyra staternas initiativ"). De fyra staternas initiativ är betydligt mera detaljerat än Tysklands förslag. Tyskland har förtydligat sitt initiativ i det förberedande dokumentet 8777/00 EUROJUST 2 CATS 40 + ADD 1.

De fem staterna som har lagt fram de ovan nämnda förslagen har den 18 september 2000 också presenterat ett initiativ till rådets beslut om inrättande av en provisorisk Eurojust-enhet (11344/1/00 REV 1 LIMITE EUROJUST 12).

En debatt om inrättandet av Eurojust har förts i Artikel 36-kommittén den 7 juli och den 5 september 2000. Förslaget till beslut om inrättande av en provisorisk Eurojust-enhet kommer att behandlas i rådet (rättsliga och inrikes frågor) den 28 september 2000. I

denna promemoria behandlas Tysklands och de fyra staternas initiativ samt de fem staternas initiativ om inrättande av en provisorisk Eurojust-enhet.

2. Huvudsakligt innehåll**2.1. Tysklands initiativ till inrättande av en Eurojust-enhet**

Enligt *artikel 1* i utkastet till beslut skall sambandsmän, dvs. domare, åklagare eller polistjänstemän, från medlemsstaterna utgöra Eurojust-enheten.

Enligt *artikel 2* är det Eurojusts uppgift att stödja förundersökningar när det gäller allvarliga brott för vars beivrande rättslig hjälp kan krävas och när det gäller brott mot Europeiska unionens finansiella intressen. Sambandsmännen har till uppgift att lämna såväl undersökande myndigheter som kommissionen och Europol information om den relevanta materiella processrätten i den stat som har avdelat dem. Sambandsmännen skall också samordna utredningar och rättsligt understödja Europol's analysverksamhet samt avge sakkunniga utlåtanden för att stödja Europol vid förhandlingar om utvidgning av behörigheten.

Sambandsdomarna och kontaktpunkterna för det rättsliga nätverket skall enligt *artikel 3* delta i genomförandet av Eurojusts uppgifter, och Eurojust skall på motsvarande sätt bistå dem i deras verksamhet.

I *artikel 4* uppmanas kommissionen och Europol att avdela sambandsmän till Eurojust.

Enligt *artikel 5* skall Eurojust för sin del överta ansvaret för den dokumentation av rättsliga instrument som ges ut av det rättsliga nätverket och rådets generalsekretariat och ombesörja översättning till de andra medlemsstaternas språk.

I *artikel 6* sägs det att medlemsstaterna skall sammankoppla sina nationella förfarande- och straffregister på så sätt att förfrågningar om Eurojust kan slussas till de nationella organen. Eurojust skall stödja medlemsstaterna i samband med att det utreds om ett centralt europeiskt förfaranderegister bör inrättas.

Enligt *artikel 7* kan Eurojust utbyta erfarenheter med olika organ och också sluta avtal med tredje länder.

Enligt *artikel 8* ställer rådets generalsekretariat tolkar, översättare och extrapersonal till Eurojusts förfogande och bistår särskilt vid inrättandet av den datorstödda dokumentationen.

2.2. De fyra staternas initiativ till inrättande av Eurojust

Enligt *artikel 1* i utkastet till beslut är syftet med de fyra staternas initiativ att inrätta en enhet för rättslig samordning (nedan Eurojust) för att stärka kampen mot grov organiserad brottslighet.

Enligt *artikel 2* skall Eurojust bestå av en nationell medlem för varje medlemsstat, antingen en åklagare, en domare eller en polistjänsteman med motsvarande behörighet. De nationella medlemmarna handlar enligt nationell lag. Dessutom skall varje medlemsstat fastställa vilken behörighet den nationella medlemmen skall ha, vilket skall godkännas av de övriga medlemsstaterna.

Enligt *artikel 3* i utkastet till beslut kan varje medlemsstat utse en eller flera nationella kontaktpersoner för att förbättra och underlätta sina kontakter till Eurojust. Dessa personer skall ha sin arbetsplats i den medlemsstat som har utsett dem.

Enligt *artikel 4* skall Eurojust ha till uppgift att förbättra och underlätta samarbetet mellan medlemsstaternas behöriga organ för utredning och rättsliga åtgärder när det gäller kampen mot grov internationell brottslighet, förutsatt att två eller flera medlemsstater är

berörda av denna brottslighet och att fallet kräver samordnade åtgärder av flera medlemsstaters rättsliga myndigheter. Eurojust skall fullgöra sitt uppdrag som ett kollegium under ordföranden och ledningsgruppen.

Enligt *artikel 5* skall Eurojusts materiella behörighet, med vissa i artikeln nämnda begränsningar, omfatta a) de typer av brottslighet och de brott för vilka Europol har behörighet att agera, b) människohandel, c) terroristaktiviteter, d) skydd av euron samt bekämpning av penningförfalskning och andra former av förfalskning av betalningsmedel, e) databrottslighet, f) skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen, g) penningtvätt som avser vinning av brott, samt h) andra former av brottslighet i samband med de brott som avses i denna artikel.

Enligt definitionen av befogenheterna i *artikel 6* kan Eurojust för att fullgöra sina uppgifter uppmana en medlemsstat att genomföra en utredning eller rättsliga åtgärder på grundval av vissa bestämda förhållanden. Denna uppmaning medför inget tvång. Eurojust kan också sörja för ömsesidig information mellan medlemsstaternas behöriga myndigheter, bedöma om det är ändamålsenligt att samordna utredningar och rättsliga åtgärder inom flera medlemsstater, bistå medlemsstaterna på deras begäran, bidra till att underlätta verkställigheten av internationella framställningar om bevisupptagning, i samarbete med det europeiska rättsliga nätverket inrätta en informationsdatabas för juridiska och praktiska upplysningar samt bistå Europol på dess begäran, särskilt genom att avge yttranden.

Enligt *artikel 7* skall varje medlemsstat utse en eller flera nationella kontaktpersoner för Eurojust. Den nationella kontaktpersonen kan också vara medlem av det europeiska rättsliga nätverket. Förbindelserna mellan den nationella kontaktpersonen och de nationella behöriga myndigheterna regleras av den nationella lagstiftningen.

Enligt *artikel 8* skall de nationella medlemmar som avses i artikel 2 lyda under den nationella lagstiftningen i sin ursprungsstat, de skall få all information som lämnas till Eurojust från deras ursprungsstat och de skall bidra till informationsutbytet mellan medlemsstaternas behöriga myndigheter och i fö-

rekommenderade fall de nationella kontaktpersonerna samt bidra till samordningen av åtgärder avseende utredningar och rättsliga åtgärder.

Enligt *artikel 9*, som gäller information, kan medlemsstaternas rättsliga myndigheter och Europol med Eurojust utbyta all information som enheten behöver för att fullgöra sitt uppdrag. Eurojust kan också begära information av de ovan nämnda myndigheterna.

Enligt *artikel 10*, som gäller behandling av fall, skall Eurojust för att fullgöra sitt uppdrag behandla uppgifter om fall som ligger inom enhetens behörighetsområde. Uppgifterna skall avse de brott som definieras i artikel 5 i utkastet till beslut och gälla gärningar och personer.

Enligt *artiklarna 11 och 12* gäller i fråga om uppgifterna tystnadsplikt så snart de har överförts till Eurojust.

I *artiklarna 13 och 14* åläggs Eurojust att på begäran av en medlemsstat, dess nationella medlem eller dess nationella kontaktperson ändra, rätta eller utplåna personuppgifter som har varit föremål för automatisk databehandling och överförts till Eurojust av denna medlemsstat, medlem eller kontaktperson. Uppgifter som är behäftade med fel eller strider mot beslutet skall likaså ändras, rättas eller utplånas. Eurojust skall inte bevara personuppgifter längre än vad som krävs för att enheten skall kunna utföra sina uppgifter att samordna utredningar eller rättsliga åtgärder.

Enligt *artikel 15* bestäms miniminivån på datasäkerheten i Eurojusts verksamhet enligt principerna i Europarådets konvention av den 28 januari 1981.

I *artikel 16* sägs att Eurojust skall ha ett nära samarbete med Europol och det europeiska rättsliga nätverket. Dessutom kan också Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (OLAF) delta i behandlingen av ett fall. Sambandspersonerna kan, från fall till fall och på Eurojusts initiativ, delta i behandlingen av ett fall.

I *artikel 17* fastslås att Eurojust är en juridisk person.

Enligt *artiklarna 18 och 19* har Eurojust en ordförande och två vice ordförande som alla tre väljs bland de nationella medlemmarna. Eurojust skall själv anta sin arbetsordning.

Informationen till Europaparlamentet och

rådet sköts enligt *artikel 20* så att Eurojusts ordförande varje år avger en rapport till rådet och parlamentet. Rapporten skall gälla Eurojusts verksamhet och ordförandens förvaltning. Eurojust kan även lägga fram förslag till förbättring av det straffrättsliga samarbetet.

Enligt *artikel 21*, som gäller finanserna, skall de nationella medlemmarnas löner och arvoden betalas av deras ursprungsmedlemsstater.

Enligt *artikel 23* blir beslutet gällande den tredje månaden efter det att det har offentliggjorts i Officiella tidningen.

I utkastet till beslut fastslås ännu inte var Eurojust skall ha sitt säte.

2.3. De fem staternas initiativ till inrättande av en provisorisk Eurojust-enhet

Enligt *artikel 1* i de fem staternas initiativ till inrättande av en provisorisk Eurojust-enhet skall varje medlemsstat utse en nationell representant till Europeiska unionen, antingen en åklagare, en domare eller en behörig polistjänsteman, för att utföra sambandsuppgifter i syfte att uppnå enhetens mål. Dessa 15 medlemmar utgör en konstellation med benämningen provisorisk enhet för rättsligt samarbete, som är belägen i Bryssel och biträds av rådets sekretariat. Vid behov kan ad hoc-möten ordnas i medlemsstaterna.

Enligt utkastet till beslut är enhetens målsättning att förbättra samarbetet mellan nationella behöriga myndigheter vid utredningar och rättsliga åtgärder i samband med grov och i synnerhet organiserad brottslighet samt att stimulera samordningen av utredningar och rättsliga åtgärder (*artikel 1.2*). Enheten skall samarbeta med de organ som grundar sig på unionsfördraget. De nationella representanterna vid enheten skall inom ramen för den nationella lagstiftningen bidra till en god samordning och till att underlätta det rättsliga samarbetet vid utredningar och rättsliga åtgärder som avser grov och i synnerhet organiserad brottslighet som berör två eller flera medlemsstater och förutsätter samordnade åtgärder. Vid samordningen bör man inrikta sig på att söka praktiska lösningar, särskilt genom att så långt det är möjligt utgöra ett

stöd för de gemensamma utredningsgrupperna. Enheten skall också med sin expertis biträda medlemsstaterna och rådet vid förhandlingarna om inrättande av en permanent Eurojust-enhet (*artikel 1.3*). Enligt *artikel 2* blir beslutet om inrättande av en provisorisk Eurojust-enhet gällande samma dag som det antas, och enhetens verksamhet upphör när rättsakten om inrättande av Eurojust börjar gälla.

Enligt det uttalande som fogats till utkastet till beslut begränsar beslutet om att inrätta en provisorisk enhet för rättsligt samarbete inte de diskussioner som förs om inrättandet av en permanent enhet.

Under de allra senaste förhandlingarna har dessutom ett förslag till uttalande som gäller *artikel 1.1* lagts fram, enligt vilket det inte finns några hinder för att medlemmarna i den provisoriska enheten har ett biträde som vid behov kan vara ställföreträdare för medlemmen.

3. Verknningar på lagstiftningen i Finland

Enligt lagstiftningen i Finland är det i regel en polisman som hör till polisbefälet som är undersökningsledare. Polisen skall underrätta åklagaren om brott som har kommit till polisen för undersökning, om inte saken är enkel, och åklagaren har enligt förundersökningslagen vissa befogenheter att påverka undersökningens förlopp. Det krävs således inga ändringar i lagstiftningen för att poliser och åklagare skall få delta i Eurojusts verksamhet så som föreslås. Inga ändringar i lagstiftningen behövs heller i en sådan situation när en representant från en främmande stat deltar i undersökningsåtgärder i Finland men inte har

självständig behörighet att besluta om åtgärderna.

4. Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet anser att det är viktigt att ett instrument gällande Eurojust bereds utan dröjsmål i enlighet med punkt 43 i slutsatserna från det särskilda mötet i Tammerfors, eftersom Eurojust gör det möjligt att effektivisera kampen mot gränsöverskridande brottslighet inom Europeiska unionen. Statsrådet stöder också förslaget om inrättande av en provisorisk Eurojust-enhet som är verksam tills dess att en permanent Eurojust-enhet inrättas. De erfarenheter och den sakkunskap som fås av den provisoriska enhetens verksamhet kunde utnyttjas när beslutet om inrättande av en permanent Eurojust-enhet fattas.

Eurojusts organisation och uppgifter bör fastställas så att Eurojust på det praktiska planet kan göra en insats i kampen mot gränsöverskridande brottslighet och så att överlappningar med andra samarbetsorgan kan undvikas.

Eurojusts materiella behörighet bör inte vara snävare än Europol's behörighet, eftersom Eurojust kommer att ha ett nära samarbete med Europol. Enligt den konvention om ömsesidig rättslig hjälp som antogs i maj 2000 har den materiella behörigheten för de gemensamma utredningsgrupperna inte begränsats till vissa brottstyper, varför Eurojusts materiella behörighet kunde vara mera omfattande än Europol's.

I fråga om befogenheterna för Eurojusts nationella medlemmar anser statsrådet att de befogenheter som dessa medlemmar har med stöd av den nationella lagstiftningen skall gälla i hela landet.

